

Kenniskring Harmonisatie peuterwerk

Kwaliteit heeft een ingewikkelde prijs

**Sociaal
Werk**
Nederland

Harmoniseren doet denken aan welluidende composities zonder wanklanken en dissonanten. Dat geldt nog niet helemaal voor de harmonisatie van peuterspeelzalen en kinderopvang. Met de wet OKE is er in de kinderopvang een kwaliteitsslag gemaakt. De wet Harmonisatie beoogt vervolgens om dit kwaliteitsniveau ook voor het peuterwerk te laten gelden. En in sommige gemeenten leidt het inderdaad tot betere samenwerking tussen de betrokken partijen, stellen professionals uit het veld. Anderzijds is het er door de veelheid aan financieringssystemen praktisch gezien vooral ingewikkelder en tijdrovender op geworden. 'Ik kan het ouders alleen uitleggen met een groot stroomschema voor mijn neus.'

Om de stemming in het veld te peilen belegde Sociaal Werk Nederland een discussiedag voor directeuren uit de kinderopvang en het peuterspeelzaalwerk, en beleidsambtenaren van gemeenten. Uit grote steden (Rotterdam en Amsterdam), middelgrote gemeenten (Leiden, Haarlem) en kerngemeenten (Dongen, Ridderkerk). Dat gaf een breed panorama van de stand van zaken rond de Harmonisatie.

Dit boekje wil hun kanttekeningen en knelpunten op een rijtje zetten en waar mogelijk voorzien van aanbevelingen en goede voorbeelden. Te beginnen met het heetste hangijzer: hoe vertel ik het de ouders?

Ingewikkelde geldstromen

Het vergt veel tijd en energie om ouders wegwijs te maken in de nieuwe "geharmoniseerde" financieringsstructuur. Dat is een ervaring die door iedereen wordt gedeeld. Te veel ouders moeten bij de hand worden genomen bij de inschrijving en het aanvragen van een KinderOpvangToeslag (KOT). Dat zijn geen incidenten, maar blijkt een extra taak die medewerkers veel tijd, energie en hoofdbreken kost. En dus ook geld.

- 'We dachten dat intensieve begeleiding van ouders iets was van het eerste uur. Maar het is structureel nodig.' (Annelies Zomers, SKOS, Haarlem).
- 'Voorheen was ons aanbod gratis. Nu moeten we inkomensgegevens van ouders opvragen. Dat duurt langer en maakt sommigen kopschuw.' (Helen Schiltmeijer, Combiwel, Amsterdam)
- 'We begeleiden ouders nagenoeg een-op-een.' (Piet Penning, SPL, Leiden)
- 'Al die administratieve lasten leiden tot flinke kosten.' (Jan Willem Sluiskes, gemeente Amsterdam)
- 'Bij ons zit iemand 36 uur per week te bellen om de ouderbijdragen te incasseren.' (Wieneke de Laat, Yes, Ridderkerk)
- 'Ik ben helaas veel meer bezig met al die rompslomp dan met kwaliteit.' (Annelies Zoomers)

Uitval is een reëel gevaar

Door de complexe geldstromen en de papierwinkel kantelt het beeld over peuteropvang/peuterwerk van een laagdrempelige voorziening naar "het is ingewikkeld en duur". Dat geldt zeker binnen gemeenten waar ouders voorheen niets hoefden te betalen. De eerste afvallers zijn dan ook uitgerekend de ouders wier kinderen het meest gebaat zijn bij extra aandacht. Voor hen is de administratieve en soms ook de financiële drempel te hoog geworden.

- 'De cijfers verschillen per buurt, maar in totaal is het aantal peuters gedaald met 5 tot 10%.' (Jan Willem Sluiskes).
- 'Voor ouders met de laagste inkomens is het niet duurder geworden, maar de KOT-aanvraag is een barrière.' (Daniëlle Wille, gemeente Rotterdam)
- 'In achterstandswijken melden zich minder ouders aan.' (Piet Penning)
- 'Een gevaar is dat we straks misschien een hele generatie peuters missen als blijkt dat het bereik (nog) verder afneemt. Die kinderen gaan dan onvoorbereid en mogelijk met achterstand naar de basisschool.' (Helen Schiltmeijer)

Randstad heeft aparte positie

Steden in de Randstad zetten van oudsher hoog in op de kwaliteit van hun peutervoorzieningen. Geen wonder, gezien de aantallen kinderen die al op jonge leeftijd kampen met bijvoorbeeld een kleinere woordenschat dan gemiddeld. In Rotterdam komt 40% van de 15.000 peuters in aanmerking voor extra begeleiding in de vorm van vve ("doelgroepkinderen").

Daniëlle Wille (gemeente Rotterdam): 'Wij waren niet blij met de Harmonisatie, maar toen die een voldongen feit bleek, wilden we het ook góéd doen. We mikten op een systeem waarbij álle peuters vve krijgen. Dus ook die in de voormalige kinderdagverblijven. Het werd uiteindelijk "recht op 6 uur vve met een inkomensafhankelijke ouderbijdrage voor iedereen". Doelgroepouders krijgen gratis 6 uur extra; de gemeente financiert.'

Heinz Schiller (Peuter & Co): 'We streven ernaar dat de Rotterdamse kwaliteitsstandaard weerspiegeld wordt in onze peuterscholen.'

Investeren in kwaliteit

Maar ook Amsterdam en Delft doen meer dan wettelijk gezien nodig is.

Jan Willem Sluiskes: 'Wij vinden dat iedere peuter toegang moet hebben tot een peuter-voorziening. En dan moet je stadsbreed voor het hoogste kwaliteitsniveau kiezen, anders houd je een gesegregeerd systeem. Daarom hebben we een subsidieregeling voor kwaliteit: € 2.500 per jaar per doelgroepkind en € 1.500 per niet-doelgroepkind. Plus een zorgregeling voor kinderen met een extra zorgbehoefte.'

Dat geldt ook voor de gemeente Rotterdam. Daniëlle Wille: 'We bieden overal vve aan om te voorkomen dat je gesegregeerde groepen krijgt. In sommige wijken lukt dat niet, omdat er alleen maar doelgroepeuters zijn. Maar we streven ernaar dat de groepen een afspiegeling zijn van de wijk.'

Piet Penning (SPL): 'In Leiden is peuteropvang een basisvoorziening; 2 x 3 uur en voor vve 4 x 3 uur. Voor een goed contact met de buurt zijn ze altijd gevestigd bij een basisschool, een speeltuin of een huis-van-de-buurt.'

Ondertussen in Ridderkerk...

In Rotterdam, Amsterdam en Leiden heeft het gemeentebestuur er nadrukkelijk voor gekozen om de toegevoegde waarde van het peuterspeelzaalwerk overeind te houden. Anders ligt dat in bijvoorbeeld Ridderkerk. Daar ging het peuterspeelzaalwerk op de schop, nadat in 2015 uit onderzoek bleek dat het de gemeente twee maal zoveel kostte als de reguliere kinderopvang. Bij het daaropvolgende inkooptraject kwamen ook andere organisaties in beeld dan het welzijnswerk. Sabine van den Brom (BAR-organisatie): 'Uiteindelijk trok het welzijnswerk zich zelfs helemaal terug. Na een moeizaam traject waarin we ook de Harmonisatie hebben meegenomen is er nu bij elke basisschool een peutergroep, via de

kinderopvangorganisaties. De doorgaande lijn heeft veel aandacht gekregen. In sommige wijken zijn veel achterstandskindjes, maar er is overal genoeg plek. En er is veel keuzevrijheid voor ouders.'

... en Dongen

Ook in Dongen werd de Harmonisatie een aanjager binnen lopende ontwikkelingen. Sylvia van der Westen (gemeente Dongen): 'We zijn in 2016 al geharmoniseerd. Het peuterspeelzaalwerk werd uitgevoerd door een stichting, met hbo-opgeleide pm'ers, maar wel met een vrijwilligersbestuur. Dat maakte het kwetsbaar en daarover waren we al jaren in gesprek. Uiteindelijk is die stichting opgeheven en kwamen we via aanbodfinanciering uit bij drie aanbieders op vijf locaties. Dat laatste was belangrijk want we zijn een gemeente met drie kernen in landelijk gebied. Nu is de hele gemeente gedekt en is er enige keuzevrijheid voor de ouders.'

De KOT-ouders worden gesubsidieerd via de aanbieders. 'Zij begeleiden ouders bij het invullen van formulieren. Niet-KOT-ouders verklaren dat ze geen recht hebben op KOT, en daarmee wel in aanmerking komen voor een gemeentelijke toeslag.'

Dankzij harmonisatie betere samenwerking of juist niet?

De Harmonisatie dwong kinderopvang, peuterwerk en gemeenten om de koppen bij elkaar te steken. Soms voor het eerst, zoals in Ridderkerk. Wieneke de Laat: 'Het heeft enorm bijgedragen aan de samenwerking. De spreiding van de voorzieningen is nu heel goed en er is meer keuze voor ouders.'

Sabine van den Brom: 'Vier jaar geleden was Ridderkerk een risicogemeente: we scoorden volgens de Inspectie op bijna alle fronten een dikke onvoldoende. Dat hebben we gezamenlijk opgepakt, ook met de scholen en het CJG. 't Was vier jaar buffelen om de samenwerking op de rails te krijgen, maar nu scoren we op alle punten weer een plus.'

Elders is de relatie met scholen juist verslechterd. Heinz Schiller, Rotterdam: 'Die relatie was heel goed, maar die zijn we nu weer een beetje kwijtgeraakt.'

Ook in Dongen zijn er factoren die de samenwerking vertroebelen. Sylvia van der Westen: 'Schoolbesturen willen ook peuteropvang aanbieden. Met het oog op de doorgaande leerlijnen is het een prima ontwikkeling en ook goed om dit in één gebouw onder te brengen. Maar het draagt uiteraard ook bij aan het vroeg binnenhalen van kinderen en dat is ook in het belang van schoolbesturen. In nieuwbouwprojecten waarin de gemeente vierkante meters bouwt voor kinderopvang benaderen we scholen dan wel als een commerciële aanbieder van kinderopvang. Dat maakt het gesprek toch anders.'

In Amsterdam leidde de domeinbrede samenwerking weliswaar tot een mooie beleidsnotitie, maar er zat ook een adder onder het gras. Helen Schiltmeijer: 'Het sociaal werk is in de geharmoniseerde setting niet langer één front. Het is nu ieder voor zich, we zijn concurrenten van elkaar geworden.'

Kwaliteit staat soms onder druk

Van oudsher gaat het in het peuterspeelzaalwerk om de O van ontwikkeling, benadrukt Piet Penning stelselmatig. 'Niet om de O van Opvang. Daarom hebben we ook geïnvesteerd in de opleiding van onze pm'ers en in de doorlopende lijn met het onderwijs.'

In Rotterdam staan al sinds 2016 alleen hbo'ers op de groep. Heinz Schiller: 'Wij doen aan educatie, daarom hebben we het ook over peuterscholen. We komen bovendien bij ouders thuis om hen bij de educatie te betrekken, dat is cruciaal. En dat werkt, dat blijkt zonneklaar uit het Pre-COOL onderzoek.'

De toegenomen administratieve taken ondermijnen de focus op kwaliteit. Simpelweg omdat ze zo veel tijd kosten. Helen Schiltmeijer: 'Combiwel had de kwaliteit goed op orde, mede dankzij voldoende taakuren. Maar sinds de Harmonisatie is dat aantal enorm verminderd. Dat knelt. Pm'ers zeggen: "gezien de werkdruk kunnen we niet meer met alle kinderen een intake doen, alle registraties doen, het kindvolgsysteem bijhouden." Zelf ben ik al anderhalf jaar bezig met fte's en euro's, en nauwelijks met de inhoud. Dát is de spagaat waarin we zitten. Kwaliteit is ons handelsmerk, maar hoe houd je het financieel gezond?'

Wieneke de Laat: 'Je doet voor iedere peuter je uiterste best om maatwerk te bieden, maar dat moet dus wel betaald worden om financieel gezond te kunnen blijven. Dat maakt dat derden toch naar ons kijken als een partij die geld wil verdienen.'

Anders gezegd: door het veranderde speelveld wordt het voor pm'ers en hun organisaties moeilijker om de gewenste kwaliteit te blijven leveren. En daar komt straks (2019) de uitbreiding naar 16 uur nog bij, waarschuwt onder anderen Annelies Zoomers. 'Als je er 16 uur van maakt moet je dat zo doen dat het de ondersteuning van kinderen ten goede komt. Dat het dus niet "gesubsidieerd slapen" wordt. Blijf binnen het systeem, met een maximaal aantal uren per dag.'

En ze ziet nog een ander gevaar: 'De commerciële kinderopvang wil heel graag het peuterspeelzaalwerk erbij. Niet omdat ze eraan verdienen, maar omdat ze dan in de scholen zitten.'

Ook was er de suggestie om in de Wet Kinderopvang separaat de kwaliteitseisen op te nemen die voor voorscholen (zijnde niet opvang) zouden moeten gelden. Heinz Schiller: 'Voorschoolgroepen die bijvoorbeeld zijn gehuisvest in scholen kunnen niet voldoen aan veel regels die voor de kinderdagopvang gelden. En zo kun je een heel rijtje irrelevante eisen noemen die wel tijd en aandacht vragen, maar niets van doen hebben met de kwaliteit van de ve.'

Nogmaals: de financiering is ingewikkeld

Een belangrijke keuze is steeds hoe je vve financiert: per kind of per groep? Rotterdam koos voor per groep. 'We zijn uitgekomen op € 77.350 per groep per jaar. En eventueel nog een huisvestingstoelage (wel of niet in school). En vervolgens hebben we dat naar Kinderopvang vertaald door om te rekenen naar tarief per kind. Dan kom je op € 10 per kind. De ouderbijdrage storten ze terug naar de gemeente, dat zijn hun inkomsten. En dat is niet gekoppeld aan de feitelijke bezetting.'

Heinz Schiller: 'Sinds de Harmonisatie stagneert de gemiddelde bezetting op 83%. Als we per kind gefinancierd zouden worden hadden we wel een probleem gehad. Nu draait het prima.'

Dat kan binnen een gemeente tot protest leiden, weet dagvoorzitter Marco Zuidam. 'Dat is staatssteun, hoor je dan, het financieren van lege plekken! Gemeenten worstelen daar mee: kan dat juridisch gezien nog wel in de nieuwe markt? Daar heb ik geen pasklaar antwoord voor. Dat is een van de hiaten.'

De ene wijk is de andere niet

De juridische scan van Sociaal Werk Nederland daarover gaf heel veel discussie, aldus beleidsadviseur Ernst Radius. 'Wat je ziet is dit: gemeenten stellen eisen vast en op basis daarvan ook een inkoopprijs; organisaties die daaraan voldoen kunnen een aanbod doen. Ofwel via subsidie, inkoop, of een "geld-volgt-kind-systeem".'

Jan Willem Sluiskes beaamt dat. 'In Amsterdam hebben we een tweetrapsraket gemaakt. Iedere organisatie die aan onze vve-eisen voldoet komt in aanmerking voor een kwaliteits-subsidie. Uitgaande van 16 kinderen varieert dat van € 25.000 (bij 0 doelgroepkinderen) tot € 38.000 (bij alleen maar doelgroepkinderen). Het verschil zit hem in taakuren en uren voor ouderbetrokkenheid. Het kan niet zo zijn dat je in Amsterdam-Noord hetzelfde krijgt als in Zuid. Dat is gebaseerd op de Wet voor het primair onderwijs; het is geen economische activiteit, en daarom kun je gericht subsidie verstrekken. En ten tweede: KOT-ouders vragen een toeslag aan. Voor niet-KOT-ouders plust de gemeente bij. Maar dat geldt alleen als je kind naar een gesubsidieerde instelling gaat, dus een voorschool. Dat is juridisch waterdicht, maar wel ingewikkeld, want je hebt dus twee stromen. Ook die groepssubsidie maakt het lastig, want die varieert dus per groep. Het is veel rekenwerk.'

In Leiden werken ze met een subsidie en een uitvoeringsovereenkomst. Piet Penning: 'Dan kun je namelijk differentiëren tussen bijvoorbeeld Leiden-Noord en de Burgemeesterswijk. De kostprijs voor beide wijken verschilt enorm.'

In Ridderkerk gaat het nog weer anders: 'Wij hebben samen met de organisaties bekeken wat je nodig hebt aan extra uren. Wat moet de plus zijn voor vve-kinderen? Dat wordt per kind gefactureerd. Het is ongeveer het tarief wat Sociaal Werk Nederland adviseert voor vve-kinderen.'

Op naar een geharmoniseerde cao

En nu het toch weer over de kosten gaat: wat doen we met de cao's? Van oudsher valt peuterspeelzaalwerk onder de cao Sociaal Werk. Maar die is voor de werkgever 8,2% duurder dan de cao Kinderopvang.

Dus zegt onder anderen Annelies Zoomers: 'Wat mij betreft stappen we over. Je moet nu immers concurreren met aanbieders die de cao Kinderopvang hebben. De bal ligt nu bij onze OR.'

Helen Schiltmeijer: 'De gemeente Amsterdam compenseert die 8%, in ieder geval nog in 2019.'

Ook in Dongen en Ridderkerk zijn aanbieders overgestapt naar de cao Kinderopvang.

Inclusief een compensatieregeling die door de gemeente is gefinancierd.

In Leiden werkt SPL nu met twee cao's. Piet Penning: 'Mijn voorganger is begonnen om mensen over te zetten maar dat is later geblokkeerd door de OR. Dat is heel lastig, zeker nu de cao's uit elkaar gaan lopen. Dus kom alsjeblieft zo snel mogelijk met een cao kindvoorzieningen of zoiets.'

Passend loon voor gepassioneerd personeel

Het gedoe met de cao's is extra vervelend voor organisaties die veel hebben geïnvesteerd in de kwaliteit van hun personeel. Piet Penning: 'We hebben meer hbo'ers nodig, gezien de complexiteit van vve in de grote steden. We streven naar een mix van hbo'ers en mbo'ers.' Maar gezien het groeiende personeelstekort in vooral de Randstad is dat nog niet zo eenvoudig. Daniëlle Wille: 'We moeten voorkomen dat de voorschoolse sector wordt leeg getrokken door het basisonderwijs.'

Heinz Schiller: 'Anderzijds willen we meer integratie met de onderbouw, ook wat betreft coaches en intern begeleiders. We kunnen veel van elkaar leren.'

Helen Schiltmeijer: 'We hebben enorm gepassioneerde, hardwerkende mensen in dienst. Dat willen we graag zo houden en daar moeten we in blijven investeren. Tegelijkertijd zijn ouders nu betalende klanten en soms veel kritischer dan vroeger. Daar moeten pm'ers mee leren omgaan. Sommigen haken af, die zeggen: "dit is mijn wereld niet meer".'

Zorgpeuters vergen extra aandacht

Beginnende problemen bij peuters vroeg signaleren zodat je op tijd kunt ingrijpen en alles ontwrichtende achterstanden voorkomt. Dat is een pluspunt waar het peuterspeelzaalwerk graag mee schermt. In de praktijk kost dat echter tijd en aandacht die er niet altijd meer is. Heinz Schiller: 'Soms hindert het je om toe te komen aan je feitelijke werk, vergelijkbaar met de Passend Onderwijs-problematiek. Bovendien krijg je vaak te maken met de stroperige buitenwereld, met als grootste struikelblok dat je lang moet wachten op een indicatie.'

Annelies Zoomers: 'Sinds een jaar bieden we op drie locaties Peuterplus aan, samen met JGZ. Op de groep een pm'er van ons en een jgz-medewerker, gedurende twee dagdelen. De toeleiding is problematisch omdat de JGZ een indicatie moet afgeven; dat doen ze zorgvuldig en dat duurt lang. Maar het werkt wél. In kleine groepjes krijgen ze net dat steuntje in de rug waardoor ze kunnen doorstromen naar het speciaal onderwijs of een passende voorziening. En de drempel van Peuterplus voor ouders is veel lager omdat ze niet meteen hoeven te erkennen dat er iets grondig mis is met hun kind.'

Gevraagd: Passende Kinderopvang

Daniëlle Wille: 'We willen Passende KO. We krijgen steeds meer signalen over vve-peuters met een zorgvraag, maar die wil je niet allemaal in een aparte voorziening onderbrengen. Die wil je ook mengen. Daarover gaan we met de sector een visie ontwikkelen.'

Wieneke de Laat: 'We hebben een constructie met 6 uur een-op-een-begeleiding in de eigen groep, gedurende 20 weken. In de hoop dat je hen toch met het juiste niveau aan het reguliere basisonderwijs kunt overdragen. Onze eigen pm'ers bieden dat en gaan zo nodig ook nog even 6 uur per week mee naar het basisonderwijs voor extra ondersteuning.' Maar dit soort zaken moet je buiten de Harmonisatie houden, waarschuwt Jan Willem Sluiskes. 'Hiermee wil je niet de markt op. Voor ons als gemeente is dat nog even zoeken. Voorlopig hebben we daarvoor nog een aparte subsidieregeling.'

Toeleiding blijft belangrijk

Meer dan ooit is het van belang dat ouders de weg naar peutervoorzieningen weten te vinden. En dat is niet alleen een taak van de uitvoerende organisaties, stelt Annelies Zoomers. 'Als een gemeente de voorziening belangrijk vindt, moeten ze daar ook goed naar kijken, vooral wat betreft de groepen die je het moeilijkst binnen krijgt. Desnoods via huisbezoeken.'

In Rotterdam start de gemeente in het najaar van 2018 een pilot waar Peuter & Co aan meedoet. Heinz Schiller: 'Omdat we een groep peuters missen. Onze plaatsingsmedewerker is daar nauw bij betrokken; we willen echt in beeld zijn op het moment dat de CJG-arts een indicatie afgeeft en het kind naar de peuterconsulent gaat. Het gaat om de inschrijving voor alle organisaties. We willen zien wat er gebeurt in de periode tussen de indicatie bij 14 maanden en de aanmelding. De uitkomst kan ook zijn dat de peuterconsulent het oppakt. Dat zou ons weer ontlasten.'

Voor Helen Schiltmeijer is dat laatste een risico. 'Sinds de Harmonisatie zijn ouders onze klanten. Ik heb ze hard nodig, dus ik wil daar grip op houden. Dat is juist het permanente dilemma: al die kinderen moeten naar de Voorschool, maar het liefst wel bij Combiwel!'

Laat de Belastingdienst het regelen...

Alle idealen en goede bedoelingen ten spijt is het uiteindelijk toch weer een financiële rekensom. Heinz Schiller: 'Ik wil wel eens uitrekenen wat wij uitgeven om het allemaal mogelijk te maken. En wat we binnenkrijgen. We hebben bijvoorbeeld een grote groep debiteuren, met schulden die we niet kunnen innen. Weegt het allemaal wel tegen elkaar op? Moeten we zeggen: we doen het niet meer voor deze groep?'

Annelies Zoomers: 'Wij hebben de Haarlempas; ouders met die pas hoeven niets te betalen. Dat is een goed systeem, behalve voor mensen die net boven de grens zitten. Die moeten voor het eerst ergens voor gaan betalen. Daar zijn ze niet aan gewend.'

Daniëlle Wille: 'Maak het gratis voor de laagste inkomens, of geef gemeenten de mogelijkheid om dat te compenseren. Of laat de Belastingdienst het regelen voor iedereen. Die hebben alle inkomensgegevens en dat zou ons heel veel administratief gedoe schelen.'

De weerbare meerwaarde

Dat zeker kwetsbare peuters zijn geholpen met goed peuterspeelzaalwerk en vve staat buiten kijf voor de sector zelf. 'Vanuit het onderwijs hoor ik regelmatig dat ze het echt merken of een kind wel of niet op de voorschool heeft gezeten,' aldus Helen Schiltmeijer. Heinz Schiller: 'En nogmaals: daarom is dat longitudinale Pre-COOL onderzoek zo interessant. Al blijft het blijft lastig om het beginniveau van kinderen vast te stellen. Een goed instrumentarium daarvoor ontbreekt. Daarom gaan we daar komend jaar samen met Paul Leseman iets op verzinnen.'

Daniëlle Wille is het daar hartgrondig mee eens. 'Ik ben er principieel tegen dat iedere gemeente aan organisaties vraagt om dat per kind inzichtelijk te maken. Dat moet je niet willen. Een cito-score zegt toch ook niks over wat een kind op school geleerd heeft vanaf het moment dat ie binnenkwam? Er is genoeg internationaal onderzoek waaruit blijkt dat vve zin heeft. Je moet een keer ophouden met om bewijs vragen.'

- Aanbeveling: ministerie houd eens op met naar bewezen effect van vve te vragen.

Verdiepend toezicht

Wel is het zaak dat een externe instantie een oogje in het zeil houdt. In veel gevallen is de GGD daarbij betrokken. In Rotterdam doen die aan "verdiepend toezicht". Heinz Schiller: 'Ze kijken veel meer naar de pedagogisch kwaliteit; je begint met het wettelijk verplichte afvinklijstje, maar vervolgens ga je in gesprek. Daar worden we allemaal beter van.'

- Aanbeveling: Voorschoolse educatie verdient verdiepend toezicht.

Hoe verder?

Het was een lange warme dag, met soms verhitte discussies. Sommigen vonden het de plicht van een brancheorganisatie om de zaken niet mooier voor te stellen dan ze zijn, anderen benadrukten juist dat het gaat om een gezamenlijk exercitie van alle peuterpartijen waarbij iedereen op zijn tijd water bij de wijn moet doen.

Hoe dan ook: het belang van goed peuterwerk blijft onomstreden. Zeker in tijden waarin achterstandswijken weer steeds verder op achterstand worden gezet, kan het eraan bijdragen dat peuters die daar opgroeien toch met voldoende bagage aan de basisschool beginnen.

Deelnemers

- Jan Willem Sluiskes (gemeente Amsterdam)
- Helen Schiltmeijer (directeur Combiwel voor Kinderen, Amsterdam)
- Sabine van den Brom (BAR-organisatie)
- Wieneke de Laat (manager Yes Kinderopvang)
- Piet Penning (directeur SPL, Leiden)
- Beau Louise Binkhorst (gemeente Leiden)
- Danielle Wille (gemeente Rotterdam)
- Heinz Schiller (directeur Peuter & Co, Rotterdam)
- Sylvia van der Westen (gemeente Dongen)
- Annelies Zoomers (directeur SKOS, Haarlem)
- dagvoorzitter Marco Zuidam (Oberon, onderzoek | advies)

COLOFON

© Sociaal Werk Nederland 2018

Dit boekje is tot stand gekomen in het kader van het project Ondersteuning harmonisatie peuterspeelzaalorganisaties. Met subsidie van het ministerie van SZW biedt Sociaal Werk Nederland samen met partners (Brancheorganisatie Kinderopvang, Branchevereniging Maatschappelijke Kinderopvang, VNG en BOinK) ondersteuning in de voorbereiding op en invoering van de harmonisatie.

Sociaal Werk Nederland
Koningin Wilhelminalaan 3
3527 LA Utrecht
030 721 0 721

www.sociaalwerknederland.nl
info@sociaalwerk.nl

**Sociaal
Werk**
Nederland